

O autorkách

Sanni Seppo (vľavo) a Ritva Kovalainen, finske fotografky, ktoré majú na svojom konte množstvo výstav, publikácií, filmových a multimediálnych projektov a zbierky ich fotografií môžu vidieť návštevníci múzeí vo Fínsku i Dánsku.

Sanni sa narodila v roku 1960, Ritva o rok skôr. Titul magister umenia obe získali na Univerzite umenia a dizajnu v Helsinkách.

Sanni absolvovala 16 autorských výstav vo Fínsku a Estónsku a zúčastnila sa vyše 60 skupinových výstav vo Fínsku, Švédsku, Japonsku, Anglicku, Českej republike, na Islande i na Slovensku. Medzi jej autorské výstavy patria Obrázky z Mexika (2000, Mexican Pictures) a Na okraji priepasti (1999, On the Edge of the Precipice), ktorá existuje aj v knižnej podobe. Na Slovensku je pravidelným hosťom ako lektorka Letnej fotografickej školy v Dome fotografie v Liptovskom Mikuláši.

Ritva má za sebou 32 autorských výstav vo Fínsku, Holandsku, Belgicku, Francúzsku, Dánsku a Estónsku a účasť na vyše 80 skupinových výstavách v Európe, Japonsku, Mozambiku, USA, Rusku a v Južnej Amerike. Jej najnovšia autorská výstava Krajina krásnych koní (Land of Beautiful Horses) má aj svoju knižnú podobu, z jej starších výstav spomenieme aspoň Spievajúci strom (1999, Singing Tree) a Obrázky z Tanzánie (1996, Pictures from Tanzania).

K jedinečnému spoločnému projektu Stromy a ľudia vytvorili v roku 2000 aj rovnomený multivizuálny projekt. Spolupracovali tiež na multimediálnom programe Pátranie po lese (2000, Searching for the Forest) a na výstave a dokumentárnom filme Koniec dúhy (2007, End of the Rainbow), kde poukazujú na ničenie lesov v súčasnosti. Aj ich ďalšie spoločné vystavované diela sú spojené so stromami: Strom šťastia (2001, Tree of Happiness), Domčeky na stromoch (2004, Cabines on trees) a najnovší projekt Brezy (2007, Birches).

TERMÍNY VÝSTAV

Krajské múzeum, Prešov, od 4. 3. 2008 do 28. 3. 2008

Stredoslovenské múzeum, Banská Bystrica, od 3. 4. 2008 do 1. 6. 2008

Dům umění, Opava, ČR, od 2. 7. 2008 do 10. 8. 2008

Kostel sv. Bartoloměje, Galerie 4, Cheb, od 15. 8. 2008 do 30. 9. 2008

Vernisáž bude vždy v prvý deň výstavy, v Prešove aj za účasti oboch autoriek.

Nadácia Zelená nádej
Green Perspective Foundation

Organizátor:

Nadácia Zelená nádej, 082 13 Tulčík 27, tel./fax: 051 7789138,
maria@gpf.sk, www.gpf.sk

V spolupráci s autorkami, Lesoochranárskym zoskupením VLK, českým fotografom Janom Pohribným a výstavnými inštitúciami.

STROMY A LUDIA

Ritva Kovalainen a Sanni Seppo

Puiden kansa alebo Stromy a ľudia, nádherná poetická výstava fotografií so sprievodným textom. Výstava pre ľudí, ktorí milujú stromy a lesy.

Pre Sanni a Ritvu bola práca na tomto projekte dlhým výletom do finskej mytológie a za starými finskými tradíciami, v ktorých boli osudy ľudí úzko späté so stromami a lesmi v ich okolí. Bola výletom do dôb, v ktorých boli lesy bez hraníc a tiahli sa všetkými smermi do ne-doziernych diaľok. Projekt vznikol v rokoch 1993 – 1997 a kvôli fotografiám cestovali nielen po Fínsku, ale aj do Estónska a ruského Karelska. Rovnomená publikácia bola v roku 1997 vo Fínsku ocenená ako najkrajšia kniha roka a v tom istom roku obe fotografky získali Suomi Prize, finske štátne ocenenie pre umelcov.

K tejto práci ich priviedol šokujúci stav extenzívneho hospodárskeho využívania lesov vo Fínsku. V médiách sa diskutovalo o tom, či sú lesy dôležité z hľadiska ekonomického alebo biologického. Nik však nehovoril o ich kultúrnych hodnotách. Sanni a Ritva videli, ako lesníctvo ničí prírodu, ale uvedomili si tiež, ako ničí ľudskú dušu, ktorá je spätá s prírodou.

Hoci v súčasnosti sa vo Fínsku už o lesoch z kultúrneho hľadiska zoširoka diskutuje, dokonca sa tým oháňa aj lesnícky priemysel a majú zavedenú certifikáciu lesov, v praxi sa nič nezmenilo. Mnoho vlastníkov má rado svoje lesy, ale sú vedení k tomu, že nevyrúbať les z citových dôvodov, je len obyčajná slabosť. Výstava im má dodať odvalu, aby im láska k lesu vydržala.

Výstava pozostáva zo siedmich častí a zobrazuje miesta a stromy, ktoré sú spojené s rituálmi predkov a ukazuje aj vzťah dnešných ľudí k stromom. Fotografie s vysokou umeleckou hodnotou nás postupne sprevádzajú lesom a jeho duchmi, posvätnými hájmi, ktorých sa ľudská ruka nesmela dotknúť. Zobrazujú posvätné stromy, ktorých šum vo vetre podáva svedectvá o celých generáciách predkov. Rozprávajú nádhernú báň o medveďovi, kráľovi lesov, ktorý sa narodil na nebesiach a na zem bol spustený v zlatej kolíske, o zvyku vytesať kríž alebo iniciálky mŕtvych do stromu, aby sa viac nevrátili. Tento zvyk niekde pretrváva dodnes. Výstava končí fotografiami stromov a ľudí, ktorí sú s nimi spätí aj v dnešnej dobe.

Fínska mytológia má pomerne blízko k mytológii Slovanov. Aj naši predkovia mali posvätné háje, v ktorých sa ľudská ruka nesmela ničoho dotknúť. Aj v našej mytológii bol medveď posvätné zviera. A naša súčasnosť sa, žiaľ, tiež nelíši od finskej. Na lesy sa hľadí predovšetkým z ekonomického hľadiska. Ani my by sme sa nemali hanbiť za lásku k stromom a lesu.

TAMME-LAURI DUB

Najväčší dub v Estónsku nachádzajúci sa pri dedine Urvaste a nesúci meno statku, na pozemku ktorého rástol. Strom boha hromu. Stromy hrali v živote predkov dôležitú úlohu. Posvätné stromy boli nedotknuteľné. Načúvali prosbám, liečili, vyžadovali si úctu a určovali osud.

ZA LESNÝM ZÁVOJOM

Keď lesný duch začaruje človeka, ten potom ostane za lesným závojom, v inom svete, kde slnko vychádza na západe, rieky tečú opačne a koruny stromov rastú obrátene. Takýto človek sa zahadne stratí, nepoznáva známe miesta, nezmokne, keď prší, vidí čudésne veci, počuje podivné zvuky, nevníma čas, vidí tých, ktorí ho hľadajú, ale jeho nik nevidí a nepočuje, a keď sa chce dostať von, musí si obliecť šaty naopak alebo sa vyzliecť.

STAN V TVARE POSVÄTNÉHO HÁJA

Steny stanu tvoria fotografie posvätného hája (*hiisi*) z Estónska. V ďalekej minulosti na týchto posvätných miestach v lese ľudia hodovali a prinášali obety lesným bohom. Nesmela sa v nich odtrhnúť vetvička ani jediná bobuľka lesných plodov.

MEDVEĎ A NEVESTA

Najstaršia písomne zachytená báj o medveďovi opisuje lov medveďa. Medvede sa lovili počas zimného spánku. Zabitého medveďa priniesli spievajúc do domu, kde na jeho počesť začal obrad. Do domu k nemu vošla svadobná dvojica, nevesta a ženich, ktorých usadili za vrchstolom. Ľudia tancovali, pili pivo a jedli hlavu z medveďa podľa rituálnych zvyklostí. Po obrade sa poľovníci museli uistiť, že mŕtvy medveď šiel domov, aby tak zaručili zachovanie druhu. Medveďa museli pochovať dôstojne ako človeka. V lesnatých oblastiach stredného Fínska sa až do 17. storočia zachoval zvyk, že pochovávanie medveďa sprevádzali kostolné zvony. Aby zaistili, že sa medveď vráti domov, do súhvezdia Veľkého medveďa, jeho lebku, otočenú smerom na východ, zavesili na borovicu a pod ňu zahrabali jeho kosti.

